

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1

Titlul proiectului de act normativ

Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 369/2004 privind aplicarea Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, adoptată la Haga la 25 octombrie 1980, la care România a aderat prin Legea nr. 100/1992

Secțiunea a 2-a

Motivul emiterii actului normativ

1. Descrierea situației actuale

La data de 30 decembrie 2004 a intrat în vigoare Legea nr. 369/2004 privind aplicarea Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, adoptată la Haga la 25 octombrie 1980, ca lege cadrul care reglementează modalitatea de punere în aplicare pe teritoriul României a convenției sus-amintite.

La elaborarea legii a fost avută în vedere experiența practică acumulată în cei 11 ani de aplicare pe teritoriul României a convenției de către Ministerul Justiției, în calitate de autoritate centrală desemnată pentru aducerea la îndeplinire a obligațiilor stabilite prin convenție, precum și cazuistica internațională existentă la acea dată.

În cei peste 8 ani de la data intrării în vigoare a Legii nr. 369/2004, Ministerul Justiției s-a confruntat cu o serie de dificultăți rezultate din disfuncționalități ivite în aplicarea convenției, cum ar fi: reprezentarea reclamantilor din străinătate, prin intermediul autorității centrale române, în procesele de înapoiere a copiilor deplasați în mod ilicit în România, durata îndelungată a soluționării cazurilor, nefinalizarea unora din procedurile de executare, aplicarea articolului 21 din convenție și interpretarea diferită de către instanțele române a dispozițiilor convenționale.

Prezentul proiect de modificare și completare a legii urmărește uniformizarea practicii în soluționarea cererilor formulate în temeiul convenției, asigurarea soluționării cu celeritate a acestora, stabilirea clară a atribuțiilor autorităților și instituțiilor competente române cu rol în aplicarea convenției.

Modificarea și completarea Legii nr. 369/2004 este justificată, de asemenea, prin completarea pe care o aduce Convenției de la Haga din 1980 cuprinsul art. 11 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie

competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1374/2000, aplicabil în relația dintre cele 27 de state membre ale Uniunii Europene, toate parte la Convenție. Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 a intrat în vigoare în România la 01.01.2007, ca dată a aderării la Uniunea Europeană. Articolul 11 din acest act comunitar face trimitere directă la Convenția de la Haga din 1980, stabilind un cadru general al procedurii de urmat atunci când instanța unui stat membru face aplicarea art. 12 și 13 din Convenție.

La elaborarea acestui proiect de modificare și completare a legii au fost utilizate Ghidurile de bune practici elaborate în cadrul Conferinței de Drept Internațional Privat de la Haga (I-Autoritățile centrale, II-Măsurile de implementare, III-Măsurile preventive, IV-Executare, V-Dreptul de vizită).

Au fost avute în vedere, de asemenea, o serie de observații comunicate de către Tribunalul București, respectiv Uniunea Națională a Barourilor din România, transmise Ministerului Justiției ulterior publicării pe site-ul www.just.ro a proiectului de act normativ. Dispozițiile proiectului de lege au fost armonizate și cu noul Cod de procedură civilă, în vigoare de la data de 15.02.2013.

2. Schimbări preconizate

2.1 Proiectul de lege regândește sistemul reprezentării în fața instanței de judecată a reclamantului din străinătate care solicită înapoierea unui minor din România în statul reședinței sale obișnuite ori stabilirea unui drept de vizită transfrontalier.

În prezent, regula instituită de Legea nr. 369/2004 este aceea conform căreia cererea de înapoiere a unui minor formulată în temeiul art. 3 al convenției ori cererea de stabilire a unui drept de vizită conform art. 21 din convenție sunt prezentate în fața instanței de judecată de către Ministerul Justiției, în calitate de autoritate centrală română. Doar în mod excepțional, cererile de chemare în judecată sunt prezentate instanței de un avocat ales de partea reclamantă și remunerat de aceasta.

Potrivit art. 26 alin. 2 din Convenția de la Haga din 1980, autoritatea centrală și celelalte servicii publice ale statelor contractante nu vor impune nici un fel de speze cu privire la cererile introduse în aplicarea convenției. Între altele, nu pot pretinde reclamantului plata spezelor și cheltuielilor procesului sau, eventual, speze pricinuite de participarea unui avocat.

Având în vedere că în actuala formulare a Legii nr. 369/2004, Ministerul Justiției instrumentează atât în plan administrativ cererile cu care este sesizat (ex. colaborează cu poliția română în vederea localizării minorului, încearcă soluționarea pe cale amiabilă a litigiului etc.) cât și în plan judiciar (formulând cererea de chemare în judecată având ca obiect pronunțarea unei hotărâri de înapoiere/de stabilire a unui drept transfrontalier de vizită), în practică s-a ridicat de multe ori problema lipsei imparțialității instituției Ministerului Justiției în aceste dosare (se confundă calitatea de autoritate centrală cu cea de reprezentant în justiție al reclamantului din străinătate).

Ministerul Justiției, în calitate de autoritate centrală română desemnată, trebuie să fie garantul aplicării convenției. În același timp, însă, ca stat parte al Convenției de la

Haga din 1980, România s-a angajat să nu solicite niciun fel de taxă cu privire la instrumentarea cererilor formulate în cadrul aplicării convenției.

Prezentul proiect de lege valorifică dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 193/2008, cu modificările și completările ulterioare și ale Protocolului 113928/1693/2008 dintre Ministerul Justiției și UNBR privind stabilirea onorariilor avocaților (...) pentru asigurarea serviciilor de asistență juridică privind accesul internațional la justiție în materie civilă. Reprezentarea reclamantului din străinătate urmează, astfel, a se realiza prin intermediul unui avocat remunerat din fondurile destinate ajutorului public judiciar. Această formulă nu va împiedica, însă, ca reclamantul din străinătate să se adreseze personal instanței române ori prin intermediul unui avocat ales și remunerat în mod direct.

Prin urmare, modificările de structură aduse prin art. 3 – art. 5¹ din proiectul de act normativ urmăresc să clarifice și să facă mai ușor de urmărit aspectele ce țin de reprezentarea reclamantului din străinătate în fața instanțelor române, precum și aspectele vizând procedura introducerii cererii de chemare în judecată, având în vedere unele confuzii întâlnite în practica autorității centrale române.

2.2 Proiectul de lege urmărește accelerarea soluționării cererilor formulate în fața instanței în aplicarea Convenției de la Haga din 1980.

Convenția dispune la art. 11 alin. 2 că cererile având ca obiect înapoierea unui minor trebuie soluționate într-un termen de 6 săptămâni din momentul sesizării, termen care în practică nu este realizat.

Dispozițiile prezentului proiect de lege ce vin în sensul celerității procedurii sunt, cu titlul de exemplu: atribuirea caracterului executoriu al încheierii prin care sunt luate măsuri de protecție a minorului ori măsuri preventive; stabilirea unor termene scurte pentru procedura soluționării de către instanță a unei cereri de înapoiere; limitarea termenului pe care îl poate acorda instanța pentru executarea voluntară a obligației de înapoiere; caracterul automat de titlu executoriu al hotărârii de înapoiere. De asemenea, se elimină obligativitatea citării autorității tutelare, ținând cont de faptul că interesele minorului sunt protejate prin participarea în proces a reprezentantului Ministerului Public (a se vedea art. 92 din noul Cod de procedură civilă) și de faptul că, în prezent, citarea autorității tutelare tinde să întârzie soluționarea cererilor de înapoiere.

În contextul simplificării și urgentării procedurii, proiectul de act normativ propune reglementarea unei „proceduri sumare” ce ar trebui urmată de instanța ce instrumentează cererile de înapoiere a minorilor întemeiate pe dispozițiile convenției. Aceasta presupune, în sensul Ghidului de bune practici elaborat de Conferința de Drept Internațional Privat de la Haga (II-măsuri de implementare), limitarea pe cât posibil a „probelor orale”, tocmai în ideea îndeplinirii de urgență a obiectivului principal al convenției – înapoierea minorului cu maximă celeritate pe teritoriul țării reședinței sale obișnuite, luând în considerare și eforturile ce trebuie făcute pentru evitarea traumatizării acestuia.

2.3 Proiectul de lege stabilește măsuri ce au ca finalitate împiedicarea unei noi deplasări ilicite a minorului precum și constrângerea debitorului

obligăției de înapoiere a minorului la executarea hotărârii judecătorești pronunțate prin admiterea cererii de înapoiere.

Dispozițiile prezentului proiect de act normativ acordă posibilitatea instanței de a dispune din oficiu, prin încheiere, ridicarea pașaportului minorului, ca o măsură preventivă menită să împiedice părăsirea de către minor a teritoriului României până la finalizarea cererii de înapoiere aflate în faza de judecată. Măsura vizează tocmai protejarea copilului de riscul unei traume care s-ar putea produce în măsura în care ar fi din nou deplasat într-o altă țară până la finalizarea procedurii.

De asemenea, având în vedere că, în practică, sancțiunea amenzii aplicate pentru nerespectarea termenului impus de instanță în sarcina persoanei obligate a înapoia copilul nu și-a atins scopul de constrângere a debitorului, s-a apreciat necesară majorarea limitelor cuantumului său. Limitarea termenului pe care îl poate acorda instanța pentru executarea voluntară a hotărârii de înapoiere vine și în sensul caracterului de celeritate cu care trebuie soluționate cererile de înapoiere a unui minor.

2.4 Proiectul de lege stabilește o procedură națională pentru aplicarea art. 11 alin. 6 și 7 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești.

Articolul 11 al Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 completează dispozițiile Convenției de la Haga din 1980 iar normele sale sunt de imediată și directă aplicare în 26 de state membre ale Uniunii Europene (nu se aplică în Danemarca), toate având și calitatea de stat parte la convenție. De la 1 iulie 2013, Regulamentul va fi aplicabil și în Croația, care va deveni cel de-al 28-lea stat membru al Uniunii Europene, fiind, la rândul său, stat parte la convenție.

Alături de norma care dispune în mod expres obligativitatea pronunțării de către instanță a unei hotărâri în cel mult 6 săptămâni de la sesizare, Regulamentul legiferează procedura ce trebuie urmată în caz de respingere a unei cereri de înapoiere pentru unul din cazurile prevăzute de art. 13 din convenție.

Astfel, în cazul pronunțării unei hotărâri de neînapoiere pentru unul din motivele prevăzute la art. 13 din Convenția de la Haga din 1980 (neexercitare efectivă a dreptului privind încredințarea, achiesare sau consimțire a deplasării/neînapoierii, existența unui risc grav pentru minor în ipoteza pronunțării înapoierii, împotrivirea copilului la înapoiere) instanța din statul de refugiu ar trebui să informeze cu privire la aceasta instanța competentă ori autoritatea centrală din statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită înaintea deplasării sau reținerii sale. Această informare, ce trebuie însoțită de transmiterea documentelor relevante ce au stat la baza pronunțării hotărârii de neînapoiere, are ca finalitate examinarea chestiunii exercitării autorității părintești de către instanța competentă din țara reședinței obișnuite a copilului avute înaintea deplasării sau reținerii sale.

Proiectul de lege detaliază procedura în care documentele sunt transmise între instanțele celor două state implicate (statul reședinței obișnuite a copilului și statul de refugiu) precum și procedura, în acord cu normele de procedură civilă interne, pe care instanța română trebuie să o urmeze în cazul în care nu a fost deja sesizată cu o

cerere privind exercitarea autorității părintești.

2.5 Proiectul de lege uniformizează normele de competență materială în privința cererilor de stabilire a unui program de vizită transfrontalier.

În baza formei actuale a Legii nr. 369/2004, competența de a se pronunța într-o cerere de stabilire a unui drept transfrontalier de vizitare formulată în temeiul art. 21 din Convenția de la Haga din 1980 aparține Tribunalului București (ca instanță de fond), respectiv Curții de Apel București (ca instanță de recurs). În același timp, însă, conform dreptului procesual comun, competența materială de soluționare a cererilor privind stabilirea unui program de vizitare (indiferent dacă are caracter intern ori transfrontalier) aparține, ca instanță de fond, judecătorei, și urmează calea de drept comun. Prin prezentul proiect de lege, cererile de stabilire a unui drept transfrontalier de vizitare formulate în temeiul art. 21 din Convenția de la Haga din 1980 vor urma calea dreptului comun procedural român, judecătoria urmând a reprezenta primul grad de jurisdicție.

3. Alte informații

Secțiunea a 3-a Impactul socio-economic al proiectului de act normativ

1. Impact macro-economic

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

2. Impact asupra mediului de afaceri

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

3. Impact social

4. Impact asupra mediului

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

5. Alte informații Nu este cazul.

Secțiunea a 4-a Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)

Fondurile acordării ajutorului public judiciar se asigură în limita bugetului anual aprobat Ministerului Justiției

- în mii lei (RON) -

Indicatori	Anul curent	Următorii patru ani				Media pe cinci ani
		3	4	5	6	
1	2	3	4	5	6	7
1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:						

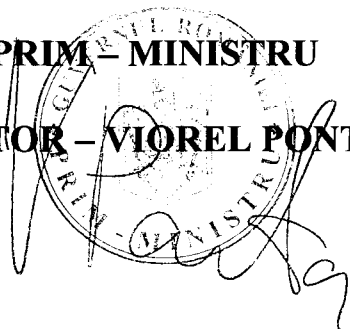
a) buget de stat, din acesta: i. impozit pe profit ii. impozit pe venit b) bugete locale i. impozit pe profit c) bugetul asigurărilor sociale de stat: i. contribuții de asigurări						
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care: a) buget de stat, din acesta: i. cheltuieli de personal ii. bunuri și servicii b) bugete locale: i. cheltuieli de personal ii. bunuri și servicii c) bugetul asigurărilor sociale de stat: i. cheltuieli de personal ii. bunuri și servicii						
3. Impact financiar, plus/minus, din care: a) buget de stat b) bugete locale						
4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare						
5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare						
6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare						
7. Alte informații						
Secțiunea a 5-a Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare						
3. Decizii ale Curții Europene de Justiție și alte documente Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.						
4. Evaluarea conformității: Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.						
Denumirea actului sau	Gradul de		Comentarii			

documentului comunitar, numărul, data adoptării și data publicării	conformitate (se conformează / nu se conformează)		
5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente			
<p>6. Alte informații - Proiectul de lege stabilește o procedură națională pentru aplicarea art. 11 alin. 6 și 7 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești.</p> <p>Va fi necesară modificarea Ordinului ministrului justiției nr. 509/C din 5 aprilie 2005 pentru aprobarea Regulamentului privind modalitățile de exercitare a atribuțiilor ce revin Ministerului Justiției, în calitatea sa de autoritate centrală, desemnată prin Legea nr. 100/1992 pentru aderarea României la Convenția de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii.</p>			
<p><i>Secțiunea a 6-a</i> <i>Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ</i></p>			
<p>1. Informații privind procesul de consultare cu organizațiile neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate Proiectul de act normativ a fost transmis spre consultare Tribunalului București și Uniunii Naționale a Barourilor din România</p>			
<p>2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ Tribunalul București este singura instanță de fond competentă a se pronunța asupra cererilor de înapoiere formulate în baza Convenției de la Haga din 1980. UNBR este persoana juridică de drept public ce coordonează activitatea barourilor, care vor prelua reprezentarea reclamantilor din străinătate prin intermediul avocaților remunerați din fondurile destinate ajutorului public judiciar.</p>			
<p>3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative Proiectul de act normativ nu a fost supus unor asemenea dezbateri.</p>			
<p>4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente</p>			

Proiectul de act normativ nu a fost supus unor asemenea dezbateri.	
5. Informații privind avizarea de către: a) Consiliul Legislativ b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării c) Consiliul Economic și Social d) Consiliul Concurenței e) Curtea de Conturi Proiectul de act normativ a fost avizat favorabil de Consiliul Legislativ prin avizul nr. 1098/27.09.2013.	
6. Alte informații	
<i>Secțiunea a 7-a</i> <i>Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ</i>	
1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ Proiectul actului normativ a fost publicat pe site-ul Ministerului Justiției – www.just.ro	
2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.	
3. Alte informații - Nu este cazul.	
<i>Secțiunea a 8-a</i> <i>Măsuri de implementare</i>	
1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale - înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente.	
2. Alte informații - Nu este cazul.	

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege alăturat, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM - MINISTRU
VICTOR - VIOREL PONTA

The image shows the official seal of the Prime Minister of Romania, which is circular and contains the text 'ROMANIA' at the top and 'PRIM - MINISTRU' at the bottom. Overlaid on the seal is a handwritten signature in black ink.